

نورۇل يوردى

نۇرۇل اوجاقلارنىڭ ناسر افشارى بابى مجموعه در

جلد : 2 — 22

ايلول 1928
اون يىلدىن بېرى

صافى : 9 — 203

[ابولجہ خان]

ابولجہ خانہ کیسے؟ تورک آدمی بافتیمیر؟ دکلمیر؟

اوغوز

اوغوز یارادیلشندہ یوکسک بردہاہ مالک
ایدی . دہا چوجوقکن فرط عقلیہ جناب الہک
وارافنہ قائل اولمشدی .

فقط بوتون قومہ فارشی بوفکرینی بردن اظہار
ایتمکدہ معقول کورمیوردی .

پدری قراخان اوغوز ایچین : « بزم قومدن
بونک کی پاک صورت بر چوجوق چیمامش بو
ہر حالده کنندی امثال واعراندن چوق اوستون
اولہ بقدر . « دیردی . سن رشده واصل اولوچہ
پدری قراخان کنندی برادری کورخانک مستثنا بر
حسنہ مالک اولان قیزی عادتلری موجبہ ازدواج
مہاسمی یابدیردی کنندیسہ تسام ایثیرر .

اوغوز ازدواج ایتمکی عموجمہ سی قیزیلہ ایلك
ملاقاتندہ کنندیسہ : « اگر سن بو کائناتی یاراتان
اولو تا کریمی ایمان ایدرسہک بنده سنکله تشریک
حیات ایدہرم » تکلیفندہ بولونور .

اوغوز قیزدن منفی جوابلر آنجہ آرتیق اوکا
یاناشامق واهمیت ویرہمک عزمندہ بولونور .

پدری اونلرک یکدیگریلہ سہ ویشمہ دکارینی وحی
کوروشمہ دکارینی کورونچہ دیگر برادری کرخانک
قیزی کنندیسہ آلیر .

اوغوز اوکادہ عین تکلیفندہ بولونور . اونندن
عدم موافقت جوابلری آلیر . آرتیق اوغوز اولکی
زوجہ سنہ کوستردیکی بیکانہ طورینی بوکادہ کوسترمک
باشلار .

پدری بونکله دہ سہ ویشمہ دیکنی کورونچہ دیگر
کوچوک برادری کرخانک قیزی کنندیسہ نشانلار .

دہا دوکون مہاسمی یایلمامشدی . اوغوز
بونکله دہ امتزاج ایدوب ایدہمہ جکی خصوصاتی
آکلامق ایچین درین برمراق ایلہ دوشونمک دالمشدی .

جامع التواریخندہ رشیدالدین ہمدانی قدیم تورک
رجائی توحک اوغلی یافتہ ابولجہ خان تسمیہ ایتمکاربخی
پک ضعیف برروایتہ استناداً بیان ایدیور .

یشہ عین یردہ ابولجہ خانک توحک طورونلرندن
اولدیغنی شکوک برافادہ ایلہ کیور . فقط بوتون موغو-
لار وبالعموم صحرا نشین تورک قبئلی بونسلدن اولدقاری
بین المؤرخین درجہ ثبوتہ وارمش بر حقیقتدر . دیبہ
ذکر ایتمکددر .

ابولجہ خان : صحرا نشین ایدی . کنندی عشرت
وتعلقانک باشندہ مقتدر بر رئیس اولہرق یاشاردی .
یاز موسمندہ غایت جسم و یوکسک اولان « اورتاق »
ایلہ « کرتاق » داغلرینی کنندیسہ یایلاق ، قیش
زمانلرنده « بورسوق » ایلہ فرد قوم « موقعلری
قیشلاق اتخا ایدردی .

« دیب یاقوی »

دیپ یاقوی ابولجہ خانک اوغلیدر .

دیپ : تخت وجاہ موصی ، یاقوی دہ رئیس
جمهورمعناسنہ کلشدر . بوآدام شوکت ومہابتدہ ،
ریاست اساساتی تنظیمندہ پدری ابولجہ خاندن دہا
اوستون براقتدارہ مالکدی . اقتدار و حسن ادارہ
سی سیایہ سندہ قومیتی بر قانداہا یوکسکتمکہ موفق
اولمشدی .

قراخانہ

قراخان دیپ یاقویک اوغلیدر . کنندی پدرندن
اولہرق اورخان ، کرخان ، کرخان آدلی اوچ
برادری دہا واردی . پدری دیپ یاقویک
وفاتندن صکرہ کنندی قومی آراسندہ بالانفاق
پدری مقامنہ نصب اولوندی .

بونک زمانندہ تورکک نفوسی اپ اینی چوغا .
لمشدی . بوتون تورک عشیرتی رفاه وسعدت ایچندہ
یاشایوردی . ایشہ بو قرخان تورکک اک مشہور
ایلك بوبوک حکمداری اولان اوغوزک پدریدر .

اوكون اوغوز برطاقم توابيله شكاره كيتمىدى .
قراخان بوسوزى ايشدينجه چوق سىنىرلندى .
اوكون بومسئله ايچين كندى برادرلرى ، ايلرى
كلن اقربا و تعلقاتى درحال طويلادى .

قراخان — اوغولم اوغوز چوجوقكن چوق
قابلىنى كورينوردى . بن اوكا چوق كوه نيوردم .
فقط يازىق كه اميد ايتديكم كې چيقمادى . شمدى
ايسه بزم ديمزدن چيقوب باشقه بر دينه صاعشدر .
بوكا ناصل بر جزا ويرمك لازمدر ؟

هر كس بونك جزاسى قتلدن باشقه برشى ده كلدر .
ديهرك منفعا اعدامنه قرار ويررلر .

اوغوزك اوچنچى حرمى مسئليه واقف اولور .
حقيقت حالى اوغوزه بيلديرمك ايچين كندى
قومشولرندن اعتماد ايتديكى بر كيشى يى درحال يوله
چيقارتير .

اوغوز اوچنچى زوجه سنك قوردىنى تدبير
سايله سنده دها آوده ايكن مسئله دن خبردار اولور .
آرتيق بك يامان بر نيته آودن دوزر . هرايكى
طرف حرب مهيا اولدىنى ايچين حرب قاصيرغيسى
هان آرالرنده دوعمكه باشلار و اوكون قراخان
بر قلنج ضربه سيله مقتول دوشر .

تاريخك قيد ايتديكنه نظر ابو حرب تام تمش بش سنه
دوام ايدر . نتيجه ده اوغوز هيسنه غالب كلير .
تلاس ، صيرم ، بخارا و كافه توركستانى ضبط ايدر .
اوغوزه مخالف اولان بعض عموجه و عموجه زاده لرى
هزيت ايدرك شرق طرفرنده اقامته مجبور اولورلر
بوتون موغولار اونرك اولادندن اولدىنى روايتى
قديم توركارجه تحقق ايتمش عد اولونقه ده در .

اوغوز بالاخره ايران ، توران ، سوريه ، مصر ،
روم و سائر ممالك ده فتح ايدوب برچوق حكمدارى
دايره اطاعته آلدقن صوكر كندى حقيقى يوردى
اولان «اورتاق» ايله «كرتاق» عودت ايدر . بوقديم
يوردنده كندى قوميتى شرفنه توركك بوتون اعيان ،
اركان امرا و خانلرينه امثالى كورمليه جك درجه ده
عظيم برضايت ويرر

اوغوزك كون ، آي ، بيلديز ، كوك ، داغ ،
دركز آدى آتى اركك اولادى واردي . بونلر پدرلرى
زماننده برچوق محاربه ده بولونورلر . برچوق برلرى
فتح ايتكده پدرلرينك لطف و تقديرينه مظهر اولورلر .
اوغوزك بو آلتى اوغلى هپسى بركون متفقاً آوه
كيدرلر . بولده بر آلتون ياي امله اوچ آلتون اوق

بركون آودن دونركن كندى نشاناميسى اولان
قيزه بر چشمه باشنده ياكيز اوله رق تصادف ايدر .
قيزك فكرينى آكلامق مقصديله كنديسنه يافلاشير
ويك محرم بر صورتده كنديسنه « بنم زوجه م اولان
ايكى عموجه قيزلرينى نه دن سه و مديكمى عجب ايلور .
ميسك ؟ طبيعى بيلمورسك . بن بونك حقيقى سببى
سزه سويليم ، بن اولره بوسماي ياراتان تا كرى به
ايمان ايديكز تكليفنه بولوندم . اولر سوزوى ديكله
مديلر ، منكر اولديلر . شمدى ايسه پدرم سنى بنم
ايچين نشانلامشدر . اكر سن ده تا كرى نك وارلغه ،
برلكنه ايمان كتيرمى ايسك سنمكلده عين معامله يى
ياپارم .

نشاناميسى :

— بن اللهى طائىم فقط سزك سوزو كردن ديشارى
چيقمم . هر خصوصه سزك امر يكره اطاعت ايدم جكم .
اوغوز :

— مادامكه سن بنم امرمدن چيقمازسك . بنم امرم
بودر كه سن الله ايمان كتير .

— بك اى سنك سوزونى قبول ايتدم و ايمان
كتيردم .

آرتيق اوغوز اوى آلدقن صوكره بوتون
شفقتيله اوكا صاريلغه باشلادى . اونكله هر زمان
طائى طائى كوروشور اوته كى زوجه لرينه اصلايانا نمازدى .
كونك برنده قراخان كندى عائله سى خلقينه
خصوصى اوله رق « طوس » ديديكلى اكلنجلى
برضايت ويرر . اوضايت ائناسنده قراخان اوغوزك
سه و مديكى هرايكى برادر زاده سنك بر آراده اوتور .
دقلىنى كورونجه هرايكيسنه خطاباً « اوغوز ايچين
صوك آلديم قيزدن سزدها كوزلسكز . اوغوز ايچين
اوى سزدن دها فضله سه و بيور . » سؤالنده بولونور .
ذاتاً اوغوزدن دلكير اولان بوايكى خام اولك
اسرارينى افشا و عليه نه اداره كلام ايتك ايچين
چوقدن برى مناسب بر فرصت آرايورديلر . ايشنه
انتظار ايتدكارى فرصتك تام زمانى كلكمىدى .
هرايكيسى بردن :

— ثبوت بويوردى كز بك دوغرى ؛ فقط
سزك اوغلو كز باشقه بر دين طومش . او كوك
تا كرى نه ايمان كتيرمش . بزه ده برطاقم تلقينات
ايله تكليفه بولوندى . سز اونك ديدكارينى قبول
ايتك او بوزدن بزمى سومه مكه باشلادى . اوچنچى
زوجه سى ايسه اونك بوتون تكليفنى قبول ايتمشدر .
البته او اونك ياننده عزيز و محبوب اولور .

بولورلر. اونی آرلرنده تقسیم ایچین کنددی پدرلرینه
صراجمنده بولونورلر .

اوغوز یایی اوچ بویوک اوغلنه، اوچ اوقده
اوچ کوچوک اوغلنه ویرر .

حصه لرینه یای اصابت ایدن اوچ بویوک اولادینه
سزاونی آرا کزده تقسیم ایچین بوزوکرز دهرک

کندیلرینه «بوزوق» و حصه لرینه اوچ اوق دوشن
اوچ کوچوک اولادینه «اوچ اوق» نامی ویرر .

اوغوز آچیش اولدینی بومهم سلطنت اوچاغنک
استقبالده سونغمه سنی واونک الی الابد پایدار اولسی

باطبع دوشونمشدی .
و فاندن آرزومان اول پامش اولدینی وصینده

کندندن صوکره حکمدارلق تختنه بوزاوقلردن برنجی
واوندن صوکره صره سیله ایکنجی و اوچنچر اوغوز

لارینک یلانراع کچمه سنی طلب ایتمشدی . علاوه
بوزاوقلری متسللاً صاغ جناح اوچ اوقلری ده صول

جناح قوماندانلیله توظیف ایتمشدی .
و فاندن صوکره اوغولاری اونک وصینی تمامیه

تطبیقه رعایتکار اولدیلر .
کندندن صوکره بویوک اوغلی کونخان اونک

مقامنه کچه رک یتش سنه سلطنت تختنده حکومت
امورینی تدویر ایتمشدی .

اوغوزک ندیمارندن «ارباکی ارقیل خوجه» نامنده
برآدام کونخانک زمان سلطنتنده وزیر بولونیوردی .

بوآدام چوق دور اندیش، چوق صاییشلی، استقبالک
قاراکاق کوشه لرینی کوره جک درجه ده قرط عقاله

مالک برانسان ایدی .
بر کون بو وزیر کون خان ایله امور حکومته

متعلق حسب حالده بولونورکن
وزیر کون خانه خطاباً :

— پدربکرز اوغوزخان بویوک بر پاشاه ایدی .
عزمیه یوقدن بویوک بر حکومت تأسیسه اوق

اولدی . بوجه همته کیت کیده اونی توسیع ایدرک
بر یوزنده شو کوردیکرک پک واسع بر اولسکه به

صاحب اولدی .
شیمیدی به قدار دنیاده هیچ بر پادشاهک مالک

اولامادینی بو عظیم ملکی تختیه ، تاجیه ، بوتون
لوازماتیه سزه ترک ایدوب کیتدی .

شمیدی هریکیز چوق شکر درت قابیلی
اولاده مالکسکرز . دیمک که اوغوزک یگری درت

طورونی واردر .

حکمدارلق سوداسی چوق یماندر .

سزدن صکره بوتلریا خود بوتلرک اولادواحقادی
سلطنت سوداسته دوشهرک بوملک اتقامنه

قائیدوب یکدیگریله چارپشمه لری هر حالده وارد .
خاطردر .

آئیده وقوی ملحوظ اختلالرک معقول
تدبیرلرله شمدیدن اوکنه کچمک لازمدر .

اونلری اساسلی شرائطه باغلامق ، سلطنتکرک
عانی مصیب یاسالرله مهنه شدیرمک کرکدر .

کونخان وزیرک بوسوزلرینی ایشیدنجه جدی
برایسته کله :

— بودیدکلریکیز چوق کوزل . سز
بوخصوصده ایجه دن ایجه به دوشونوب ائی بریاسا

ترتیب ایدیکیز بز اونی موقع تطبیقه برافیرز .
وزیر :

— پک ائی اقدمز دیر وحضورندن چبقار .
ذاتاً اولجه اوغوز کنددی آتی اولادینی ایکیه

آیرمش اوچ بویوک اوغلنه «بوز اوق» اوچ
کوچوک اوغلنده «اوچ اوق» نامی ویردیرمقدی .

آرتیق وزیر بونی انعام ایچین اوغوزخانک بویگری
درت طورونکده هر رینه علامت فارقه

اوله رق بر تمفا و «اونقون» دیدکلری بر حیوان
نامی تخصیص ایدر .

اونقون : انیقندن مشتقدر . انیق قدیم تورکیه
یمین و برکت معناسنه در . انیق اولسون . مبارک

اولسون دیمکدر .
هر شعبه کندینه اونقون اتخاذا ایتدیکی حیوانه

حرمة اولک اتییمکه مجبورطوبتیه جقدر . شرطی ده
درمیان ایدر .

برده عمومی برضیافت وقورولتای کونلرنده ده
قویونلر ماتدرلر کسلیوب طعمایر پاییلیرکن اونک

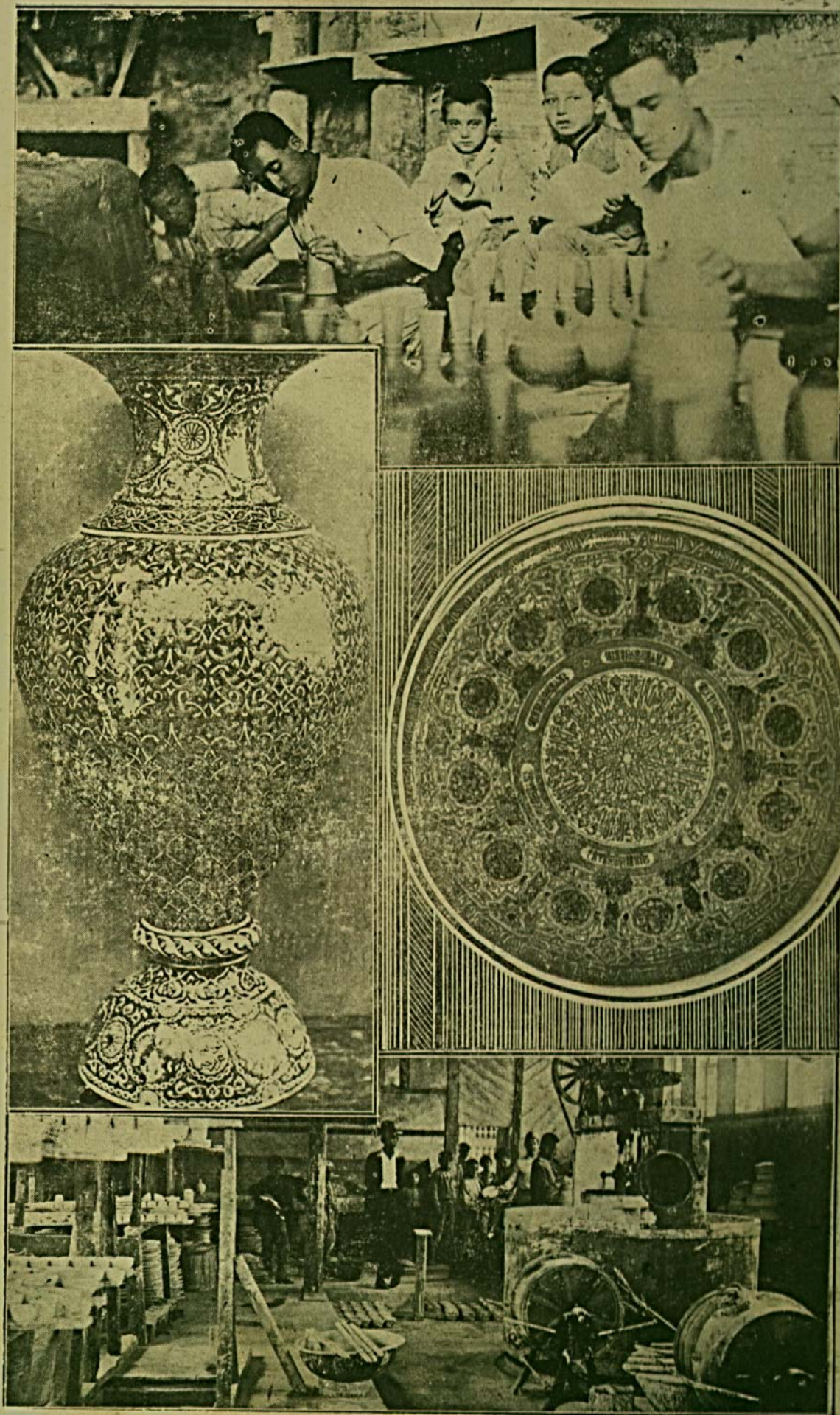
تقسیمانده منازعه و دیدی قودی به میدان ویرلمک
ایچین هر شعبه به رات عضوی تخصیص ایدر .

آرتیق بویگری درت طورونک تفاسی ،
اونقونی ، ات پارچه سی معلوم ایدی .

وزیر بویگری درت شعبه تک تفاسنه ،
اونقونه ، ات پارچه سنه کوره درجه لرینی ، وظیفه

و خط حرکتلرینی لایتقیر بر شرط ایله تثبیت ایدر .
اونلرک اولاد و احقادی بو یاسایه رعایتکار اولقی

مجبورینده ایدیلر .
تورک و تاتارلرک اصلی یگری درت شعبه در ،

کوټاهیه چینجیلکی

یوقاریده : 1 - چینی فابریقه سنده چالیشیلیرکن ، 2 : عزم چینی فابریقه سی طرفندن افغان قرالی حضرتلرینه اهدا اولنان طباق ، 3 : عزم چینی فابریقه سی معمولاتندن بر وازو 4 عزم چینی فابریقه سنک داخلی

روایتلری ده وارد. اوغوزك بویکرمی درت طورونی
توركك یکرى درده انقسام ایدن شعبه لرینک هر حالده
باشلانغیجی اولسه کرکدر . جامع التواریخده اوغوز
خانك آتی اولاد ویکرمی درت اجقادینک خلاصه
اوله رق صره سیله یازیلن اسملرینی نزده اولدنی کی
بورابه نقل ایدیورز :

اوغوزك برنجی اوغلی کون خانك درت اولادی .

برنجی .

قانی محکم معناسنه در .

تغاسی ، اونقونی ، ات پارچه سی .

ایکنجی .

بابات : نعمت و دولت صاحی دیمکدر .

اوچنجی .

قراولی : نرده اولسه موفددر دیمکدر .

دردنجی .

قراولی : قره چادیرلی دیمکدر .

اوغوزك ایکنجی اوغلی آئی خانك درت اولادی .

برنجی .

بارز : اطراف چوق دیمکدر .

تغاسی ، اونقونی ، ات پارچه سی .

ایکنجی .

دوکر : طوبلانغه جهتی .

اوچنجی .

دور دورغا : فتح ممالك دیمکدر .

دردنجی .

پاپری :

اوغوزك اوچونجی اوغلی بیلدیز خانك درت

اولادی .

برنجی .

وشار : آوده چویوک اولق .

تغاسی ، اونقونی ، ات پارچه سی .

ایکنجی .

قزق : قوی الحال

اوچنجی

بیکیلی : اكا بر سوزی کی مرغوب

دردنجی

فارقین : مسافر پرور .

اوغوزك دردنجی اوغلی کوك خانك درت اولادی .

برنجی

پایندر : چیللاق یرمعناسنه در .

تغاسی : اونقونی ، ات پارچه سی .

ایکنجی :

سحنه : چالیشان

اوچنجی

چاولدور : ناموسلی

دردنجی

چنی : خصمی کوردیکی کی بلا توفف حرب ایدر .

اوغوزك بشنجی اوغلی طاغ خانك درت اولادی

برنجی

سالور : هر نرهبه وارسه قلیجی کسر

ایکنجی

ایور : زنکین

اوچنجی

الایونتی : حیوانلری ایی دوشر .

دردنجی

اورکر : ایشی منتظم یاپار .

اوغوزك آلتنجی اوغلی دکر خانك درت اولادی .

برنجی

قینی : نرده اولسه معزدر .

تغاسی ، اونقونی ، ات پارچه سی .

ایکنجی

یکدر : بهادرلک

اوچنجی

یوکر : متواضع

دردنجی

سوة : هر کسدن اوستون

رشیدالدین همدانینک مفصل تورك تاریخده

اوغوز زمانندن تاجنکیز خانك طقوزنجی جده سی آلان

قوایه کانهجه به قدر بومسافه ده صانکه توركك بویوک

سلطنت سلسله سی انقطاعه اوغرامش کی بر بوشلق

حس اولوغده در .

بز او بوشلقه حقیقی بر بوشلقمی دیبلم ؟ !

او بوشلقده سسلر ، حکایه لر ، داستانلر ، حادثه لر

بوسبوتون یوقی دیبلم ؟ !

خاخر خایر ینه عینی تاریخده او بوشلق ظن ایتدی کمز

مسافه ده عظیم ازدحاملر ، بویوک داستانلر ، جاشغراش

سسلر ، مدهش غریولر وارد .

تورك او مسافه ده کی بویوک کی تاریخه صیقمایه جق

درجه ده عظمه تکار برجسامتی حائر در .

او بوشلق ظن ایتدی کمز مسافه ده توركك جلایر ،

تاتار ، اوبرات ، اونکوت ، کرایت ، نایان ،

چینلیلر بونلرک تعرضندن بوسبوتون مصون قالمق ایچین هر درلو تدابیره باش وورمشلرینه بر فائده تأمیننه موفق اولماملار .

بوچتین تورک عشرتلری چینلیلر نظرندمه مبرم بر بلا ، آسمانی برقضا ، چاره سی بولونیه جق بر دردکی کورونیوردی .

ایشته بویلمق ، یورولق بیلیمین یامان تورک عشرتلرینک تمادی ثولدریجی صالدریشلریدرکه چین حکومتی دنیانک اک بویوک آبدیسی اولان مشهور سدی یاپدیرنمه مجبور ایتشدیر .

بوسدک بر طرفی غایت بیوک اولان « قره صورت » نهریدر . دیگر طرفی ده کزده متصل جورجه ولایتینک سرحدیدر .

بوسد میلاددن 247 سنه اولدر . طولی 4000 کیلو مترونی متجاوزدر . اوستی اوچ دوت آراه کیجه جک قدر کنیشدر . برچوق برجلری وقله لری واردر شمدی به قدر برچوق برلری ییقلمش و دفتالته تعمیر اولونمشدر .

بوسده « سیوانغنی » اسمنده بر چین قرالی طرفندن باشلانیمش اون سنه تمادیاً دوت بش میلیون عمله چالیشدیرلمشدر .

استحکاملر خصمک صولته کوره بنا ایدیلر . شیمیدی به قدر بر بوزنده هانکی بر ملک تعرضنه قارشى بوقدر جسم بر سیر یاپیلمشدر ؟ تورکک اوزاق ماضیسنده کی خارقه پرور شجاعتنه یاقین بر شاهده بوچین سدیدر . بو شاهد ثولز بر شاهدر .

بو قوجه حصار ناطق اولسیدی ایلک تورکلر حقنده کیم ییلر نهر ، نهر سویلیه جکدی !! بو عظیم سد صانکه تورک عشرتلرینک وقیله آمانسز ، ثولدریجی صالدریشلری کورمشده اوکوندن نطق طوتیلهرق مبهوت اولمش قالمشدر . بومظم سور : سوراسرافیه قدر بشریت قافله لرینه لسان حال ایله تورک داستانلرینی اوقویه جقدر .

اویغور ، قپچاق ، تورکان ، قارلوق ، قلاج ، تاجیک کی برچوق قبیله لری وهر قبیله نکه ده بر قلاچ شعبه به آبرلدینی کوروغمکده در .

حقیقه " اوغوزدن تا جنکیز خانه کلنجه بو آراقده تورکک و بوتون تورک و بالعموم موغول اقوامنه حاکم اوله جق مقتدر ، جبار بر حکمداری بولونموردی . آنجیق هر قبیله نکه باشنده یالکیز اوز قبیله سی اداره ایده بیله جک بر پادشاهی یاخود بر رئیس واردی . اوزمانلر بوتون تورک و موغول قباائلده ملیت حسی برینه عشرت حسی تمرکز ایتش ایدی .

هر عشرتک غایه سی آنجیق ویا لکیز اوز عشرتی باشقه عشرتله قارشى غالب بروضعیتده یاشاتدیرمقدن عبارت ایدی .

بونکچین بالعموم تورک قبایلی آراسنده بر برینه قارشى مدھش بر رقابت حکم فرما ایدی . یکدیگری کی چکمه مزاک یوزندن نه ب و غارتلر چتین متازع لر ، مهلك مصادمه لر ، قانی محاربه لر هیچ بر زمان ایچلرندن اکسیک دکلدی .

هر عشرت تیراندازلقده ، قلیچ و قارغی قوللانمده فوق العاده اختصاص کسب ایدن جنسکاور افراد یله بویوک بر حکومت قورمق و بلکه بر جهانگیر اولق استعدادینی حائزدری . فقط نه فائده که ینه قارشىسنده کشمیدی کی عین قوتی حائز چتین جنسکاور تورک عشرتی بولمده ایدی .

ایشته بویوزدن بویوکسک روحلی ، یامان یارادیایشلی تورک عشرتلری آراسنده تمادی صورتده قانی بوغوشمه لر وقوعه کلکده ایدی .

بونلر خطای حکومتیله هم محدود ایدیلر . خطای صحراسنده یکدیگریله قانی چارپشمه لری یتیمورمش کی برده اوسته لک خطای شهرلرینه صالدریروب خلقت اموالی غارت ایتمه دن فارغ اولمازلردی . خطای پادشاهلری ییلمق ، یورولق بیلیمین بو ووروچی قیریجی تورک عشرتلرندن صوک درجه مضطرب و اوذرله قارشى دائما اندیشناک بروضعیتده ایدیلر .

